

Nové bratrské listy

4/2007

**Toto praví Hospodin: „Hle, činím něco docela
nového a už to raší. Nevíte o tom?”**

povolání bohem . k lidem

550 LET JEDNOTY BRATRSKÉ

obsah

kázání

Ukázala se Boží milost
(*Jindřich Halama Jr.*)

biblické a teologické studie

M. Wernisch: Reformace a mystika
(*Theologia Deutsch*)

550 let JB

Komenského cesty za vzděláním
(*Jiří Just*)

275 let misie

Misijní pokusy na severu Evropy
(*Tomáš Kuták*)

unitas fratrum

Hurikán Felix v Nicaragui
Na návštěvě v Lotyšsku (*O. Halama*)
Výroční zasedání Archivního spolku
v Herrnhutu (*J. Halama*)
Návštěva ve Winston-Salem

z církvi doma i ve světě

Budoucnost dánské luterské církve?
Evropský ekumenický zpěvník
Posílit evangelické sebevědomí
Evangelická církev a nedělní klid

zprávy ze seniorátu

Děkujeme ses. H. Jaluškové (*J. Polma*)
100 let sborového domu v Jablonci
(*D. Oupická*)
Návštěva z dále (*J. Polma*)
SMOS o apartheidu (*L. Lehovcová*)

Poezie k vánocům

Ráj srdce (*M. Matouš*)

Nové Bratrské Listy

9. ročník (2007)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR při ČCE
v Praze, Čajkovského 8, 130 00 Praha 3.

tel: 224 941 870

e-mail: uf.praga@netforce.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

3 Milí čtenáři,
tímto číslem končí devátý ročník našeho
obnoveného časopisu. Dokud mu zachováte
5 přízeň, bude vycházet i nadále, stejným
způsobem jako letos, tedy čtyřikrát do
roka.

7 Končí nám pro Jednotu jubilejní rok, připomínaný a slavený na různých místech
našeho světa. Končí série našich jubilejních
zamyšlení, ale neobávejte se, že by v následujícím
11 žádná jubilea nebyla. My už něco najdeme.

14 Blíží se nám konec roku, tradičně doba
bilancování. Je to příležitost zamyslet se
nad kusem cesty, který jsme právě prošli a
zvažovat, jak nejlépe pokračovat. Pro náš
16 seniorát byl tento rok rokem velmi náročným,
17 ale doufáme, že přinesl i příležitosti
18 k novému rozvinutí práce a služby v našich
sborech.

Povzbuzení, kterého se nám trvale dostává
od sester a bratří z jiných částí Unitas fratrum,
i jejich úcta k dědictví naší Jednoty,
kterou dávají zřetelně najevo nám, kdo mu
svým způsobem stojíme nejbliž a pro mnoho
z nich jej chtě nechtě ztělesňujeme, jsou
zároveň darem i závazkem. Naše práce tady
21 má smysl. I kdybychom o tom pochybovali,
22 dokud má smysl pro ně, my ho zrušit nemůžeme.
25 Znamená to však současně, že jsme
26 zavázáni usilovat o takovou podobu života
a práce našich sborů, která by jejich očekávání
alespoň přibližně odpovídala - která by zrcadlila
něco z důležitých rysů bratrského dědictví.

Radostné svátky a naděje do dalšího roku
života a práce na díle Páně - úsilí o polidštění
světa (ve stopách toho, který se stal
člověkem) - vám přeje

Jindřich Halama Jr.

kázání

Ukázala se Boží milost

Ukázala se Boží milost, která přináší spásu všem lidem a vychovává nás k tomu, abychom se zřekli bezbožnosti a světských vášní, žili rozumně, spravedlivě a zbožně v tomto věku a očekávali blažené splnění naděje a příchod slávy velikého Boha a našeho Spasitele Ježíše Krista. On se za nás obětoval, aby nás vykoupil ze všeho hříchu a posvětil za svůj vlastní lid, horlivý v dobrých skutcích.

(Titovi 2,11-14)

Období adventu a vánoc nebývá zrovna spojováno s pojmem oběti. Ta je pevně spojena s velikonočními událostmi a možná se někomu může zdát, že přece k vánocům nepatří. Období adventu a vánoc má být plně světla, radosti, pokoje, dobré vůle... proč do něj tahat něco tak rušivého, bolestivého, jako oběť? - Oddíl z dopisu Titovi začíná dobře vánočně: *ukázala se Boží milost*. Ano, připomínání Boží milosti je to, o co v evangeliu jde. Ale milost přece není bezcenná, a má-li něco cenu, znamená to, že to něco stojí. Je-li milost zadarmo pro jednoho, náklady na ni zřejmě nese někdo jiný. Boží milost se ukázala tím, že Bůh přišel za námi a *obětoval se*. Chtít to zamřčet u vánoc by bylo jako chtít mluvit a nepoužívat část abecedy. Cosi vyjádříte, ale něco určitě chybí.

Apoštol nám připomíná, že jsou před námi svátky zjevení Boží milosti. Milosti, která přináší spásu všem lidem. Všem! Tedy ne jenom někomu, tomu, kdo je dobrý, poslušný, kdo určitým předepsaným způsobem žije, něco vyznává. Ne. Milost, která přináší spásu všem lidem. Zvěst vánoc může být pro každého člověka zvěstí o tom, že jeho život má cenu, smysl, cíl, a to nejen pro sebe, teď, ale před Bohem, tedy definitivně, trvale, nezničitelně. To je milost, která platí pro všechny - univerzálně.

Ale to, že se ukázala, už tak univerzálně jasně a srozumitelně není. Ne každý to vidí, ne každý to pozná. Je to milost, která platí všem, a vychovává nás. Nás, kteří jsme ji poznali. Když ji poznáme, mění náš život, protože jde o setkání s Boží láskou, o poznání, že mě má rád někdo nesmírně dobrý a nesmírně mocný, a že to není podmíněno žádným: jestli budeš dobrý, poslušný. Má nás rád.

Známe z vlastní zkušenosti, že setkání s láskou má na člověka silný vliv. Mění to život. Setkání s láskou druhého či druhých zachraňuje člověka z beznaděje, z nesmyslnosti života. Má-li mě někdo rád, má můj život jakousi cenu. I kdyby ji neměl pro mě, má ji pro něj. Ale má-li můj život cenu pro druhého, má ji vlastně i pro mě. Jsem-li pro někoho důležitý, má můj život určitý smysl a poslání.

Ale také naopak. Dalo by se mluvit o rozpadlých rodinách, dětech bez rodičů, osamělých lidech, ústavech a zařízeních, něco o tom jistě víme a nejsou to věci radostné.

Zjevení Boží milosti znamená poznat, že náš život má cenu pro něj. Že můj život má cenu pro Boha. A nejen má cenu, on mě má rád. Když tohle vím, nemůže to nepůsobit na můj život. Boží milost *nás vychovává*, působí na nás. Od něčeho nás odvrací, k jinému nás vede.

První důsledek je, že nás vede k tomu, *abychom se zřekli bezbožnosti a světských vášní*. To může vypadat málem jako výzva k mnišství. Odříct se světa, žít v modlitbách a rozjímání, nečíst nic než bibli (což mimochodem, jednou za čas, krátkodobě, na pár dní, stojí za to zkusit). Ale o tom apoštol nemluví. Zříct se světských vášní znamená mnohem spíš poznat, že leccos, co jsme považovali za součást své svobody, je vlastně závislost. Že něco, bez čeho se neumíme a nechceme obejít, je nejenom zbytečné, ale že nás to spouští, zatěžuje. A nemusí to být zrovna hráčská vášeň nebo jiná zjevná závislost, může to být něco na pohled neškodného, ba počestného. Světské žádosti jsou to, co vyhovuje našemu sobectví, čím sloužíme sami sobě. Až příliš často se takovou věcí stávají i mravní zásady, které nám umožní odvrátit se od lidí kolem nás a prosazovat svou vůli pod záminkou starosti o druhé. I zdánlivě ušlechtilé záliby bývají často maskovaným sobectvím.

A bezbožnost? Bible neříká bezbožnost tomu, že člověk nechodí do kostela, pije, nadává, lže a podobně. Tohle všechno je sice politováníhodné, ale bezbožnost je něco jiného. Bezbožnost je přesvědčení, že vím, co je dobré a správné, že autoritou přes dobro a zlo jsem já sám. Bezbožnost je domnívat se, že já, či jiný člověk nebo lidská instituce jsme držiteli pravdy. Bezbožností je i svaté nadšení, chybí-li mu pokora.

Poznat Boží milost je změna náhlá, ale její důsledky už náhlé nejsou. Proto apoštol mluví o výchově, o procesu, v němž se něco děje, o cestě, na kterou se člověk vydává, ale jejíž cíl leží v budoucnosti.

Opakem bezbožnosti a světských vášní má být *žít rozumně, spravedlivě a zbožně*. A zase pozor, to, co si pod tím člověk představí, bývá na hony vzdáleno představě biblické. Rozumný, spravedlivý a zbožný člověk, to může být prototyp člověka spokojeného se sebou, úspěšného, mírně zazobaného a hodně sobeckého, který se chová slušně, až vybraně, do kostela chodí, zdraví známé, dává na dobročinnost, ale jinak nikomu nic nedaruje, pohrdá lumpy a děkuje Bohu, že se mu tak dobře vede.

Rozumný (kraličtí říkají střízlivý) ale není rozvážný, natož vypočítavý. Jde tu spíš o porozumění, o to, že člověk rozumí a poznává. Že poznává sám sebe se všemi svými chybami a slabostmi, ne jako vzor, autoritu a střed světa, ale jako omylného, nespolehlivého a často bezmocného člověka, jehož život má cenu ne v sobě, ale v Boží lásce.

A jako takovíto lidé můžeme žít spravedlivě. Tedy ne dodržovat jakési předpisy, pravidla, i kdyby to Desatero bylo, ale mít rádi druhé. Boží spravedlnost nespočívá v tom, že by každému všechno spočítal a podle toho odměňoval a trestal - to je naše „spravedlnost“. Boží spravedlnost je v odpuštění a milosti. Spravedlnost, o které mluví Ježíš, když varuje před zákonictvím. Nesuďte, neoplácejte, nevymáhejte, ale buďte milosrdní. Křesťanská spravedlnost je v odpuštění, trpělivosti, shovívavosti. Může se to jevit, a zrovna třeba dnes, jako slabost. Ale stále znovu se dokazuje, že tam, kde nejtvrďší tresty a nejprísnější zákazy nic nesvedou, může láska a odpuštění přivodit zvrát. Láska je nejmocnější donucovací prostředek na světě. A spravedlnost, ke které vychovává Boží milost, je spravedlnost lásky.

A konečně zbožnost. Není v tom, že člověk chodí do kostela. To horlivě činili i nejhorší mafiáni. Není v tom, že tu a tam ujdeme zbožnou frází nebo citát z bible. To umí,

a dodnes dělá, leckdo. Zbožnost je v tom, že náš život je určován Bohem zevnitř, že rozhodující motiv našeho konání bude Boží láska k nám. Navenek nemusí být vždycky zřejmé, proč právě takto člověk jedná, ale láska, která to působí, by za tím měla být znát.

Boží milost, která se zjevila, proměňuje lidský život. Bůh nás má rád. To nám chce připomenout apoštol i o letošních vánocích. Může se nám připomenout tím, že něco dostaneme, že se ukáže něčí láska k nám. Ale možná i tím, že dostaneme příležitost ukázat lásku my a dát někomu kousek naděje, opory, smyslu.

A nakonec to nejdůležitější. Tohle objevování, učení se v Boží milosti, kousek po kousku, tu a tam, není žádným utíkaním od tragiky lidské existence, vytrháváním šťastných okamžiků nicotě, která nakonec všechno pohltí. Zcela naopak - je to začátek, od něž vede cesta ke *splnění naděje v příchodu slávy*, příchodu nového života v plnosti lásky. Nastane čas, kdy učení skončí, kdy to, co můžeme poznávat jen po kouscích, v náznaku, se stane celou a trvalou přítomností. To je přicházející naděje.

Pro tento čas nám vánoční zvěst znovu připomíná, že Boží milost už se ukázala, že platí všem, a že nás chce vést a povede, když svůj život soustředíme na ni - a ne na sebe. Amen.

J. Halama, Jr.

biblické a teologické studie

Mystika a reformace

Tentokrát si přiblížme knihu, která vyšla letos v nakladatelství Vyšehrad a která se zabývá, jak napovídá titul, vztahem reformace a reformační teologie k mystice. Knižku „Mystika a reformace. Theologia Deutsch“, vydal a obsáhlou studii o vývoji vztahu reformační teologie a mystiky napsal historik Evangelické fakulty Martin Wernisch.

Theologia Deutsch je celkem krátký traktát, 56 stručných kapitol, které se však staly v dějinách evropského křesťanství textem důležitým a vlivným. Dočkal se k dnešnímu dni více než dvou set vydání ve všech důležitých světových jazycích a ovlivnil za dobu od svého vzniku (14.-15. století) velkou řadu křesťanských myslitelů ve všech částech rozděleného křesťanstva. Mezi nimi byl například i Jan Amos Komenský, který v této knížce viděl jeden z projevů těch, kdo „Písma pojednávají v hlubším a mystickém smyslu, aby člověka formovali a zpevňovali v Kristu“ (str. 135).

Mystická podoba křesťanství má svá bezprostřední nebezpečí, člověk se v zajetí svých niterných prožitků při vši zbožnosti snadno dostane na falešnou cestu. Niterné prožívání víry však má i své přednosti a nepochybnou přitažlivost. Proto je „sdělení této podivuhodné knížky ... prokázanež dosud živé a neustále přitahuje - i po všech karambolech a krkolomných pádech, jež si tolikerý z jejích obdivovatelů přivodil...“ (str. 169)

Kniha Mystika a reformace není snadným čtením, ale právě dnes, v době, kdy se proti strohé racionalitě znovu zdůrazňuje citová zkušenost, přináší zasvěcený výklad aktuálního tématu.

Jako ukázkou původního středověkého textu jsme vybrali následující dvě kapitoly z traktátu:

20. Kterak Duch Boží občas posedne člověka a uchvátí jej, a totéž činívá zlý duch.

Říká se, že ďábel a jeho duch nejednou posedl a zajal nějakého člověka, takže ten ani nevěděl, co dělá, a ztratil nad sebou vládu, již se zmocnil zlý duch, který si v něm a s ním a skrze něj a z něj dělá, co se mu zlíbí (srv. Mk 5,2nn). To je pravda v tom smyslu, že celý svět je posedlý a jatý ďáblem; všechna ta lež, faleš a jiná špatnost a nectnost, to vše je ďábel - třebaže to má ještě i jiný smysl. Kdo by byl posedlý a jatý Duchem Božím, takže by ani nevěděl, co činí, a ztratil by nad sebou vládu, kterou by převzala Boží vůle a Boží Duch, a ten by s ním a skrze něj činil, jak mu libo, nuže, takový by byl jedním z těch lidí, o nichž svatý Pavel říká: „Ti, kdo se dají vést Duchem Božím, jsou synové Boží a nejsou pod zákonem“ (Řím 8,14; Gal. 5,18), a jimž Kristus pravil: „Nejste to vy, kdo mluvíte, ale mluví ve vás Duch vašeho Otce.“ (Mt 10,20) Bojím se však, že sto tisíc, ano bezpočtu je těch, kdož jsou posedlí ďáblem, kdežto Duchem Božím ani jediný. Na vině je to, že lidé se víc podobají ďáblu než Bohu. Jáství a svojnost, to vše náleží ďáblu - proto je ďábel ďáblem. Hle, jedno dvě slůvka řeknou vše, co se tu vykládá mnoha slovy: Oprosti se zcela a nadobro od sebe sama! Ta spousta slov to však lépe a více vysvětluje, osvědčuje a vykládá.

Někdo ale řekne: „K tomu všemu já nejsem hotov, ve mně to tudíž není možné.“ A takto si získává a nachází omluvu. Takovému je třeba odpovědět: Že k tomu člověk není připraven a nehotoví se k tomu, to je věru jeho vina. Kdyby se nestaral o nic jiného, než aby se při všech věcech věnoval této přípravě a sledoval, jak je vpravdě připraven, tu by jej Bůh jistě připravil; neboť Bůh po této přípravě horlí, touží a usiluje o ni právě tak jako o své vlití [do člověka], který by byl připraven.

K tomu však patří určitá práce, říká se přece: Kdo se chce naučit nějakému umění, které nezná, potřebuje čtyři věci. Za prvé, a to je ze všeho nejdůležitější, velikou touhu a příčinlivost a neutuchající opravdovou horlivost, aby toho dosáhl. Když tohle schází, nikdy svého umění nedosáhne. Za druhé je třeba mít něco, na čem se to lze naučit. Za třetí musí člověk bedlivě a řádně sledovat učitele, věřit mu, poslouchat ho a následovat. Za čtvrté je potřeba, aby si to člověk osvojil a procvičoval. Schází-li pak jen jedno z toho, nelze se umění naučit a dosáhnout ho.

A nejinak je tomu i s touto přípravou. Kdo má to první, totiž příčinlivost a neutuchající opravdovou horlivost, s níž směřuje k cíli, ten hledá a nelézá všechno, co k tomu patří a slouží a čeho je zapotřebí. Kdo však tuto opravdovost, lásku a touhu nemá, ten ani nehledá, ani nenalézá, nýbrž zůstává nepřipraven a nikdy cíle nedojde.

21. Kdo chce strpět Boha a být ho poslušen, musí strpět všechno, tj. Boha, sebe sama i všechna stvoření, a ve všem musí být poslušen způsobem trpným a někdy i činným.

Mluvívá se též o některých cestách a přípravách, jež k tomu [cíli] vedou, a říká se, že člověk má Boha strpět, má ho být poslušen, odevzdán mu a podroben. To je pravda. Kdo by totiž došel k tomu cíli, k němuž lze v čase dospět, v tom by tohle všechno bylo v pravé dokonalosti. Kdo však má a chce strpět Boha, má a musí strpět všechno: Boha, sebe sama i všechna stvoření, nic nevyjímaje. Kdo má a chce být Boha poslušen, odevzdán mu a podroben, má a musí být toliko odevzdán, poslušen a podroben způsobem trpným, nikoli činným, zejména má tiše setrvávat ve svém základu duše a ve vnitřní, skryté trpnosti má všechno snést a strpět, aniž hledá pomoci či omluvy, aniž touží po odporu a mstě nebo je činí; při všem ať naopak s milujícím, pokorným, pravým milosrdenstvím říká: „Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí.“ (Lk 23,34)

Inu, to by byla dobrá cesta k tomu nejlepšímu a k přípravě na nejzazší cíl, jakého jen může člověk v čase dosáhnout, to jest na láskyhodný život Kristův. Neboť zmíněné cesty jsou a zůstávají zcela a dokonale obsaženy v životě Kristově až do konce tělesného života. Proto k milovanému životu Ježíše Krista nevede žádná jiná, lepší cesta či příprava než právě tento život sám a to, že se v něm člověk cvičí, nakolik může. Už jsme trochu naznačili, co k tomu patří. A všechno, co o tom bylo zde i jinde řečeno, je cesta nebo nasměrování k pravému cíli. Co však je tento cíl, to nedokáže vyslovit nikdo. Kdo by to chtěl vědět, ať se za ním vydá tou pravou cestou, kterou je tento [Kristův] život.

(hjr)

550 let Jednoty bratrské

Komenského cesty za vzděláním

Jan Amos Komenský se narodil na některém místě jihovýchodní Moravy, pravděpodobně buď v Nivnici nebo Uherském Brodě a ještě jako chlapec osiřel. Když mu bylo 12 let, zemřel jeho otec a brzy poté i matka. Odstěhoval se ke své tetě do Strážnice. Navštěvoval bratrskou školu v Brodě a Strážnici, tam se seznámil s Mikulášem Drábíkem, ale významnějším místem jeho pobytu byl až Přerov, kam přišel v roce 1608, tedy v 16 letech. Studium latiny zahájil poněkud později než bylo v jeho době zvykem, ale svou píli vše brzo dohnal. V Přerově byla vynikající bratrská škola, svou úroveň podobná ivančické akademii, která měla připravovat budoucí duchovní a učitele Jednoty. Tady se na přelomu 16. a 17. století stal správcem sboru i školy Jan Lanecký (1554-1626), duchovní rádcе Karla st. ze Žerotína, od roku 1601 jeden z pěti seniorů a o pět let později, po smrti Zachariáše Aristona, první senior moravský. Komenského si oblíbil a v roce 1611 jej

vyslal se třemi jinými mládenci Jednoty na studia do Herbornu na vyhlášenou Nassavskou akademii. Odtud Komenský v roce 1613 navštívil Amsterdam, město, do kterého se bude často vracet a ve kterém ukončí svoji životní pouť.

V Herbornu se seznámil s celou řadou významných pedagogů. Studoval u Hermanna Ravensbergera, Johanna Piscatora a Heinricha Gutberletha, lékaře a filozofa, ovlivněného aristotelismem. Učitelem, který Komenského v Herbornu patrně nejvíce ovlivnil, byl Johann Heinrich Alsted (1588-1638). Tento profesor filozofie v roce 1610 věnoval Karlu st. ze Žerotína první pokus o encyklopedii všeho vědění. Komenskému se stal učitelem pansofie, oboru, zahrnujícího studium veškerého lidského poznání v jednom celku. To je cesta, která Komenského natrvalo „poznámená“, celý jeho život se ostatně vyznačuje kolísáním mezi vírou a rozumem. Vyslouží si za to kritiku jak teologů, tak racionalistických myslitelů. Komenský stejně jako Alsted věří, že filozofie a náboženství nejsou v rozporu. V Herbornu začíná skládat svůj Poklad jazyka českého, co možná nejdůležitější slovník češtiny a mluvnicki, doplněnou o sbírku přísloví.

Je velká škoda, že se z tohoto díla zachoval pouze malý zlomek, uvedená sbírka přísloví. Slovník češtiny byl dle úsudku samotného autora největším bohemistickým dílem své doby a výrazně by obohatil naše znalosti o staré češtině. K rodnému jazyku měl Komenský vůbec vřelý vztah. V Divadle veškerenstva věcí, díle, které bude zmíněno vzápětí, napsal: „Příliš jsem, vyznati musím, vlasti a jazyku svého milovný, takže po ničem netoužím více, jako aby ten všelijak vzdělán a ozdoben byl.“ Kriticky se vyjádřil i na adresu skeptiků vůči možnostem mateřské řeči: „Doposud nepochopil vznešenost našeho jazyka ten, kdo jej považuje za málo bohatý neb málo půvabný.“

V letech 1613-1614 byl Komenský studentem heidelberské akademie. Právě zde vznikla myšlenka encyklopedického díla Divadlo veškerenstva věcí, ve kterém hodlal představit pokročilou protestantsko-humanistickou vzdělanost západní Evropy. Encyklopedické sklony v Heidelbergu doplnil o zájem nábožensko-politický. Seznámil se zde s vysokou evropskou politikou, s konfliktem nizozemsko-španělským, ale i s tureckým problémem. Z místních učitelů jej nejvíc ovlivnil David Pareus (1548-1622), horlivý stoupenec Melancthonova reformačního humanismu a šířitel irénistických myšlenek. Ten ve spise *Irenicum* z roku 1614 nastínil snahu o smíření protestantských církví formou vzájemné dohody a vyjádřil přesvědčení, že je třeba odstranit války jakožto překážku lidského blaha. Doba nebyla takovým chvályhodným plánům nakloněna, ale na Komenského tyto myšlenky zapůsobily víc než pronikavě. Jeho dalším učitelem v Heidel-

bergu byl Abraham Scultetus, falcký dvorní kazatel, v Čechách nechvalně známý výstupem v době stavovského povstání, kdy provedl obrazoboreckou akci ve svatovítském chrámu. V Heidelbergu se Komenský seznámil také s Johannem Valentinem Andreaem (1586-1654), usilujícím o nápravu vyučovacích metod, ale jeho účast na tajném společenství, postavou luterského teologa prý iniciovaném, patří do oblasti smyšlenek bez reálného základu.

Odchod z Heidelbergu znamenal pro Komenského konec univerzitních studií, která vlastně ani řádně neuzavřel. V jeho době to nebylo nic výjimečného. Pouze čtvrtina studentů tehdy dosáhla bakalářského gradu, mistrovského ještě mnohem menší část. Co je na Komenského návratu z Německa ještě dnes pozoruhodné, ba přímo dobrodružné, je fakt, že se vracel na rodnou Moravu přes Norimberk a Prahu pěšky. Peníze na pohodlnější cestu povozem utratil za rukopisy a knihy, mimo jiné Koperníkův spis O pohybu těles nebeských. Chtěl také, jak píše v jednom ze svých pozdních dopisů, udělat něco pro zdraví. Myšlenka vsutku moderní.

Jaké byly další životní osudy mladého Komenského? Po návratu na Moravu se stal pomocným učitelem na přerovské bratrské škole, kterou před třemi lety opustil. Sbíral prameny k dějinám Moravy a rodu Žerotínů, z tohoto díla se ale nic nedochovalo. V létě 1616 byl v Žeravicích ordinován na kněze a o dva roky později, v červnu, se v Přerově oženil s Mandalenou Vizovskou. To již byl od počátku roku 1618 správcem sboru i školy ve Fulneku, na panství významného protestantského předáka a aktivního účastníka stavovského povstání Jana Skrbenského z Hříště. O fulneckém sboru, který jen několik málo let před Komenského příchodem otevřel novou školní budovu, se mladý bratrský kněz vyjádřil nanejvýš pochvalně, nazval jej „nejslavnějším v naší moravské církvi“. Také Komenský měl na tomto stavu zásluhu. Jak dosvědčují zápisy synodních dekretů, do fulnecké školy se již dříve odcházeli mnozí mládenci zdokonalit v německém jazyce. Zdejší sbor totiž vznikl z braniborských valdenských, kteří našli v osmdesátých letech 15. století útočiště na několika místech Čech a Moravy a „Kuhländchen“ - Kravařsko, jak se tato oblast nazývá, se stalo jejich novým domovem. Poklidná léta ve Fulneku, kdy se nám vybaví idylický obraz Komenského, vyučujícího mládež pod širým nebem ve sborové zahradě, jsou ukončena první velkou tragédií jeho života. Po porážce českého povstání obsazují neapolitánští vojáci císařské armády na jaře roku 1621 Fulnek a katolický misionář přitom veřejně páli Komenského knihovnu. To by snad ještě nebylo tak zlé. Správce bratrského sboru ale posílá svou manželku s dětmi do bezpečnějšího Přerova, na panství Karla st. ze Žerotína, která jsou uchráněna průtahů císařských vojsk, ale tam o několik měsíců později - jeho žena i obě děti - umírají na tehdy běžnou epidemii neurčené nemoci. Tak byl Komenského první svět, jak napsal historik Josef Polišenský, zničen.

Po strastiplném útěku před rabujícími vojáky se Komenský odebrá pod ochranu Karla st. ze Žerotína na panství Brandýs nad Orlicí. V prosinci 1623 zde „pod Klopoty“ dopisuje své patrně nejznámější dílo Labyrint světa a ráj srdce, věnované svému ochránci. Teprve dvaatřicetiletý poutník, který již okusil až příliš mnoho strázní tohoto světa, neztrácí naději. V září 1624 se opět žení, tentokrát s Dorotou Cyrillovou, dcerou bra-

trského seniora Jana Cyrilla. Na jaře příštího roku vedení Jednoty rozhoduje o cestě do exilu. Českým sborům je doporučen odchod do Lešna, moravské se mají vystěhovat do Horních Uher. Bratřští biskupové doufají, že to nebude nadlouho. Komenský proto od roku 1625 pobývá v Bílé Třešně a Horní Branné na panství Jiřího Sádovského ze Sloupna a organizuje odchod exulantů. Z pověření Karla st. ze Žerotína se věnuje dokonce diplomatickým službám. Cestuje do Berlína a Amsterdamu a teprve na začátku února 1628 definitivně odchází do Lešna. Zde opět učí na bratrské škole, ale to je již nová část jeho života.

Mluvit o Komenského vztahu ke vzdělání a výuce by bylo téměř nošením dříví do lesa, proto alespoň krátce k jím navrhované reformě, kterou viděl v určitějších

Komenského cena, kterou uděluje Moravian College v Bethlehemu

obrysech již v době svých univerzitních studií. Svou představu nastínil v Didaktice, tj. umění umělého vyučování, dílo vzniklo mezi lety 1628-1632. Komenský základní objem životního vzdělávání rozdělil na čtyři fáze. Požadoval nejprve 6 let školy mateřské, to je doba, kdy dítě pobývá u matky. Tuto část pokládal za velmi důležitou, „na začátku záleží všechno“. S podobným předpokladem ostatně počítá i moderní psychologie dítěte. Poté má následovat 6 let školy obecné preceptorské neboli učitelské, kdy si žák osvojuje základy jednotlivých oborů. Další šest let školy latinské má být věnováno studiu svobodných umění a intenzivní výuce cizím jazykům. Komenský navrhuje němčinu, italštinu a francouzštinu. Poslední fází

by mělo být šest let akademické peregrinace. Student má cestováním, zejména po zahraničních akademiích, nabýt zkušenosti a vědomosti, které nemůže získat doma. Pokud je to možné, má také rozšířit svůj zájem o některý ze speciálních oborů: teologii, lékařství, nebo práva.

Pokud bychom chtěli stručně shrnout charakter vzdělání, jakého se Komenskému dostalo a s jakým počítal ve svém reformním návrhu, nelze jej nepostavit do příkrého protikladu k současným trendům. Komenský usiluje o vzdělání, které má odezvu na rovině mravní, vytváří lepšího člověka a rozvíjí jeho kladné charakterové vlastnosti. Nikoli náhodou jde především o obory, které se dnes souhrnně označují jako „humanitní“. Dalším podstatným znakem je univerzálnost, celistvost takového vzdělání. Člověk se nestává pouhým nesamostatným subjektem, spolehlivě pracujícím v rámci nějakého systému, fuchidiotem neschopným komunikovat se svým okolím, ale je veden k úloze, směřující k posilování sociálních vztahů. K práci, která má hodnotu pro život obce, ať již ve smyslu geografickém, sociálním nebo náboženském. Nástroje pro rozlišení hodnoty informací mu mají umožnit oddělit a osvojit si věci nezbytné na rozdíl od zbytných, nepotřebných, pouze obtěžujících. Je veden k vytváření takového žebříčku hodnot, ve kterém nespolehá na věci časné, materiální, pomíjivé, ale trvalé, s neproměnlivou hod-

notou a dávající lidskému životu skutečný smysl. Tím je Komenskému vztah s Bohem, ono vlastní završení poutníkovy cesty.

Jiří Just

Poznámka:

Text je upravenou přednáškou, proslovenou ve sklepě dominikánského kláštera dne 20. listopadu 2007 u příležitosti výstavy „Jan Amos Komenský. O velikánu české historie, o jeho životě, díle a odkazu“ pořádané sdružením YMCA v Ústí nad Labem.

275 let bratrské misie

V srpnu letošního roku uplynulo 275 let od chvíle, kdy z Ochronova vyšli první misio-náři, dobře známí Leonhard Dober a David Nitschmann, do Karibské oblasti, na ostrov svatého Tomáše. Připomněli jsme si toto výročí několika pohledy na bratrskou misii v oblastech spíše méně známých. Dnes zakončíme tuto rubriku pohledem na sever Evropy - vlastně na události, které předcházely vzniku Jednoty v Pobaltí, o němž jsme psali v č. 2.

Misijní pokusy na severu Evropy (1734 - 1743)

Při svých misijních cestách nemysleli bratři pouze na vzdálené kontinenty a zaoceán-ské oblasti, kam chtěli nést zvěst evangelia. I na starém kontinentu, v Evropě, se ještě dala najít bílá místa na „duchovní“ mapě. Jedním z takových míst byl odlehlý a řídce osídlený sever. Když dnes čteme zprávy o misijní činnosti bratří v této oblasti, často můžeme mít pocit, že bílá místa na mapě byla spíš jenom jejich představami a že jejich výpravy tím směrem byly vlastně „nošením dříví do lesa“. Možná by se tak mohlo zdát proto, že již v době Zinzendorfově tehdejší „oficiální“ církve měly téměř celou mapu Evropy formálně mezi sebou rozdělenou. Ale lidé na vzdáleném severu potřebovali něco víc než jen patřit k nějakému církevnímu okrsku, často stovky kilometrů vzdálenému, potřebovali slyšet živé Boží slovo, potřebovali obecenství. První pokusy bratří přinášet těmto lidem zvěst Beránkovu selhaly. Ale skromná setba, kterou tam tehdy Jednota zasela, dodnes přináší ovoce. Práce Jednoty v diaspoře, později rozšířená i v jiných čás-tech světa, začala právě tam, na dalekém severu.

1734-1743

Zinzendorfovy vztahy k dánskému královskému dvoru přinesly podněty pro misijní práci nejenom v dánské Západní Indii a v dánském Grónsku, ale jeho pohled se zaměřil i na dánské Laponsko. Kromě transatlantického prostoru se nezapomínalo ani na samotný evropský kontinent, kde také stále ještě bylo možné najít pohanské obyvatel-stvo - například na dalekém severu, v těžko přístupných oblastech za polárním kruhem.

Tyto oblasti patřily částečně Dánsku. Norsko bylo od roku 1380 do roku 1814 spojeno personální unií s Dánskem, ovládanou z Kodaně. Švédsko vystoupilo roku 1523 z Kalmarské unie a zahrnovalo i Finsko, které se později dostalo pod nadvládu Ruska, stejně jako tomu roku 1721 bylo v případě Estonska a Livonska, dříve rovněž švédského.

Právě na dánsko-norské Laponsko, švédské pobřežní oblasti Botnického zálivu a ruské oblasti kolem Severního ledového oceánu se zaměřila pozornost bratří, když hledali poslední pohany v Evropě, aby jim zvěstovali evangelium.

Laponsko 1734-1736

Poté, co došlo k určitému ochlazení vztahů mezi Ochranovem a dánským královským dvorem, byl již jen krůček k začátku misijní práce ve švédských oblastech. Dne 10. března 1734 vyjeli společně s druhou výpravou misionářů do Grónska i misionáři určení pro práci v Laponsku - bratři Andreas Grassmann, Jan Nitschmann a Daniel Schneider. Ve Štětíně, který byl významným přístavem pro země kolem Baltského moře, jim místní farář dodával odvahy k jejich poslání, ale ve Stockholmu považovali mnozí jejich počínání za téměř nemožné. Pochybnosti vznikaly ani ne tak kvůli obtížné dostupnosti severských oblastí, ale spíše kvůli silně zakořeněnému pohanskému způsobu života tamních obyvatel, ke kterým již v minulosti byli vysíláni misionáři. Poté, co bratří půl roku působili ve Stockholmu mezi mystiky a separatisty, odjeli lodí podél pobřeží dál na sever do tehdy švédského Uleaborgu (dnes Oulu ve Finsku), s nadějí, že uniknou konfliktům, kterých se obávali, protože i v těchto oblastech již existovala formální příslušnost duchovních a církve.

Ještě dále na severu se poprvé setkali s Laponci, se kterými Grassmann cestoval až k Severnímu ledovému oceánu. Tu a tam se setkával i s faráři. Přestože duchovní stav tamních lidí působil tristně, cítil se Grassmann povinen se v souladu s instrukcemi vrátit. Bratři měli totiž začínat své dílo pouze tam, kde jej ještě nikdo jiný nevykonával. V Uleaborgu se mezitím situace bratřím trochu zkomplikovala - nebyli ordinováni a nepatřili k žádné oficiálně uznané církvi. Sice jim zatím v souvislosti s tím nehrozilo žádné bezprostřední nebezpečí, ale obavy visely ve vzduchu. Kdykoli by totiž mohli být ze země vypovězeni. Bratři proto odešli do Tornea (dnes Tornio), a protože ani tam nebyly vyhlídky o moc lepší, vrátili se zpět do Stockholmu.

Samojedé 1736-1738

Grassmanna a Schneidera již čekal další úkol, ze Stockholmu přes Rusko proniknout k Samojedům - národu, který podobně jako Laponci patřil k ugrofinské skupině. Ve Stockholmu se k nim přidal br. Mikš, poté co jejich průvodce a tlumočnick Knudsen cestou zemřel. Na cestě do Moskvy se Grassmann v Královci (Königsberg, dnes Kaliningrad) setkal i s Zinzendorfem, který se tudy vracel z Rigy do Holandska. V Moskvě přečkali zimu s nadějí, že o Letnicích se vydají na sever. Jejich obydlí tam zničil požár a oni tak tak zachránili holé životy. Sami pak cestovali až do Vologdy a otamtud je svezl nizozemský obchodník, který je vzal na svou loď jako veslaře. Tak se dostali až do Archangel-

ska na břehu Bílého moře. Tam se na Vánoce setkali se Samojedy, ke kterým by se rádi připojili, ale nedostali úřední povolení k další cestě. Naopak - byli označeni za špióny, revolucionáře a tajné hledače nerostného bohatství, byli zatčeni a s vojenským doprovodem dopraveni do Petrohradu do vězení.

S vězením v tomto tehdejší hlavním městě ruské říše, které založil car Petr I. roku 1703, získalo v následujících letech své hořké zkušenosti i několik dalších bratří. Grassmann a jeho spolucestující byli ale brzy opět osvobozeni, jakmile se prokázala jejich nevina, avšak byli důrazně upozorněni, že pokud by se to opakovalo, mohou počítat s nejtvrdějšími tresty - hrozilo by jim dokonce upálení. Bylo jim vyčítáno především to, a oni sami si to rovněž uvědomili jako svou chybu, že při pasové kontrole nepřiznali svůj pravý důvod cesty, ale vydávali se za řemeslníky a pokoušeli se tak podvodem proniknout na cizí církevní území. Přestože jejich cíl se nezdařil, přínosem bylo, že si Zinzendorf uvědomil, že pro další práci Jednoty v těchto oblastech bude třeba vyjasnit vztahy bratří k pravoslavné církvi a získat pochopení nebo dokonce podporu z její strany.

Švédsko 1739-1743

Roku 1739 dosáhli bratří Baer a Ostergreen ještě jednou přes Stockholm a Tornea severní oblasti Finnmarky na 71. stupni severní šířky. Dostali se až do vzdálenosti 2000 km od Ochranova, kousek od Severního mysu. Ale i zde bylo již Laponsko rozděleno do působnosti církve, ať už to se zbožností a vírou zdejších lidí vypadalo jakkoliv. Po dvou letech se bratří vrátili na další dva roky do Švédska a podporou společenství mezi probuzenými věřícími položili základ pro práci Jednoty v diaspoře, která později v mnohých oblastech života Jednoty hrála velmi důležitou roli. Pěčí o diasporu často podporovala Jednota společenství věřících v různých církvích, aniž by jim odcizovala a odváděla jejich členy. Dodnes existuje ve Stockholmu malé diasporní společenství jako součást práce Jednoty. Avšak na protilehlém břehu Baltského moře, v Estonsku, byla a je diaspora mnohem početnější. Měla dokonce šanci stát se samostatným církevním útvarem, kdyby byl generální synod Jednoty roku 1857 rozhodl jinak. O tom už ale pojednává jiný článek, věnovaný práci Jednoty v Pobaltí.

Tomáš Kuták

Ke 275. výročí misie vydala Evropská kontinentální provincie magazin o historii i současnosti bratrských misí

unitas fratrum

Hurikán „Felix“ v Nicaragui

Jak jsme byli informováni, na začátku září (přesně 4. září) zpusťošil východní pobřeží Nicaraguy hurikán Felix, který byl letos šestým hurikánem v oblasti a dosáhl nejvyšší síly (stupeň 5), s rychlostí větru přes 250 km/hod. Prošel podél pobřeží od severu k jihu a během 9 hodin způsobil obrovské škody a zavinil smrt zhruba stovky lidí.

Koncem září byla u nás na návštěvě sestra Cora Antonio, předsedkyně jednoty v Nicaragui, a mohla nám řadu obrazů zkázy ukázat. Bylo poškozeno 35 kostelů Jednoty, množství zraněných přesahovalo kapacitu zdravotních služeb a starost o lidi bez příštěší, kterých bylo přes 40 tisíc, byla velmi nedostačtčná. Východní Nicaragua je oblast velmi chudá.

Pomoc pro Nicaraguu organizovala řada organizací různé orientace, z Jednoty to je především HMH (Ochranovská misijní společnost), která zřídila zvláštní konto pro dary na pomoc obětem hurikánu.

Pro okamžitou první pomoc vyčlenila 40 tisíc Euro. Je dobře, že na naše sestry a bratry myslíme a modlíme se za ně, ale materiální pomoc má stále smysl a je vítána. Nejjednodušší je poslat svůj dar prostřednictvím sboru a seniorát dary předá HMH.

(zdroje: Cora Antonio a HMH)

Na návštěvě v Lotyšsku aneb zpráva z Evropské regionální konference

Evropská regionální konference: Světová Jednota bratrská je územně rozdělena do čtyř regionů - evropského, afrického, amerického a karibského. Ze zástupců těchto čtyř regionů se také skládá čtyřčlenný výkonný výbor světové Jednoty. Protože světový synod se koná jednou za sedm let, spolupracují provincie v mezidobí právě v rámci těchto regionů. V evropském regionu se setkávání zástupců Jednoty z Velké Británie, Čech a ze zbytku evropského kontinentu organizovaného v rámci Evropské kontinentální provincie koná každoročně. Tentokrát se tato Evropská regionální konference konala v Lotyšsku, nedaleko hlavního města Rigy.

Lotyšsko: Baltikum - pobaltské republiky byly místem působení Jednoty už v době Zinzendorfově. Druhá polovina dvacátého století však politické i náboženské poměry v této oblasti zcela pozměnila. Až rok 1991 a rozpad Sovětského svazu přinesl pobaltským republikám opět svobodu a samostatnost. Dnes jsou tři pobaltské republiky spolu s námi součástí NATO i Evropské unie. Jejich politická samostatnost také znamenala obnovu vztahů s Ochranovem. Nejprve to bylo Estonsko a poté synod Evropské kontinentální provincie v roce 2006 přijal také „moravské hnutí“ v Lotyšsku jako diasporní dílo. Píší

„hnutí“, protože jde spíše o okruh přátel v rámci zemské luterské církve. Luteráni dnes tvoří s počtem více jak půl milionu členů (asi jedna čtvrtina obyvatel) nejsilnější církev v zemi. Vedle těchto skupin podporuje Jednota také jednu církevní základní školu.

Ungurmuiza: (německy Orellen) je staré sídlo, které bylo postaveno v roce 1732 aristokratickým rodem von Campenhausenů, kteří vlastnili v Pobaltí množství dalších staveb i tisíce hektarů půdy. Tento luteránský rod byl nakloněn pietistickému hnutí a tak došlo přirozeně také ke kontaktům s Ochranovem. M. L. Zinzendorf pak na svých cestách Pobaltím využíval pohostinnosti von Campenhausenů. Tato historická souvislost a příležitost byly také hlavní důvody, proč se zasedání Regionální konference konalo právě zde. Venkovské sídlo Ungurmuiza, které v době sovětizace Pobaltí bylo nekulturně představováno, se pod dohledem památkářů vrací do své původní podoby.

Jednání konference: Takovéto konference jsou příležitostí pro vzájemné informování a plánování spolupráce. Nemají rozhodující pravomoc. Tím je nutná administrativní stránka minimální a je dostatečný prostor pro promyšlení problémů a aktuálních otázek. Co bylo těmi nejdůležitějšími?

Dlouhodobým tématem je otázka naší „identity“. Jaké je naše místo - malé Jednoty bratrské - uprostřed ostatních církví? Zvláště v Evropě, vzhledem k početní malosti, je tato otázka naléhavá. Nechtějí pro nás - distrikt Jednoty uprostřed velké církve Českobratrské - povzbuzením, že na hledání odpovědi nejsme sami.

Další trvale projednávanou otázkou je struktura světové Jednoty bratrské. Zatímco církve v Africe rostou a rozšiřují své působení - a také požadují ustavení dalších provincií - naprostou většinu finanční zátěže nese počtem členů nevelká Amerika a ještě menší Evropa. Jde tedy o to, na jedné straně podporovat růst a rozšíření práce, na straně druhé pak hledat vyvážený vztah mezi finanční odpovědností a pravomocemi.

Znovu jsme se dostali k problematice povolávání kazatelů. Nikde nepatří kazatelské platy k „nadprůměrným“ a přitom povolání kazatele ovlivňuje zásadně celou rodinu - změna povolání partnera, škol pro děti atd. K tomu přistupuje ještě rozmanitost sociálních pojištění v různých zemích Evropy. I to může být jeden z důvodů, proč v Británii a také u nás je nedostatek kazatelů.

účastníci evropské regionální konference UF 2007

Konference také projednávala „českou otázku“. Česká provincie svoji neúčast omluvila finanční situací (sic!) - nyní dlouhodobě dluží do fondů UF a také nesplácí půjčku 50 tisíc USD. Bylo kvitováno získání farních domů pro pět ochra-

novských sborů, i když i tento prodej je proti rozhodnutí světové Jednoty. Ta rozhodla, že budovy nesmějí být prodávány. Předsedající konference vyjádřil uznání a poděkování Distriktu, že splnil rozhodnutí světové Jednoty a radost z toho, že dočasná suspendace Distriktu byla odvolána.

Příští jednání Regionální konference se bude konat v německém Bad Boll.

Ondřej Halama

Výroční zasedání Spolku Archivu Jednoty v Herrnhutu

Na konci září se v Herrnhutu konalo výroční zasedání spolku Archivu Jednoty, slavícího právě 30 let své existence. Stejně dlouho potom vychází časopis, který spolek vydává - *Unitas fratrum*, časopis pro bratrské dějiny. Jubileum - sedmdesáté narozeniny - slavil i zakladatel spolku, bratr Dietrich Meyer.

Letošní zasedání mělo hojnou aktivní účast z Čech. Úvodní přednášku v pátek 28. 9., o charakteristických rysech staré Jednoty z dnešní perspektivy, měl autor této zprávy a sobotní odpolední přednášku, o Blahoslavově biblickém humanismu, bratr dr. Jiří Just. Ten účastníky také doprovázel nedělním výletem do Mladé Boleslavi, po stopách bratrských památek i k návštěvě našich dnešních sborů.

Kromě pravidelného výročního projednávání, schvalování a volení, mělo výroční zasedání bohatou náplň vzdělávací a všechny přednášky, nejen ony české, měly přímý vztah k české Jednotě.

V sobotu byla dopolední přednáška (D. Meyer) věnována Šimonu Theofilu Turnovskému a jeho úsilí o jednotu evangelických křesťanů v Polsku, zvláště jeho příspěvku k Sandoměřské dohodě (1570), která vytvořila základ pro společnou existenci a vzájemnou podporu luterských, reformovaných a bratrských sborů v Polsku. Blíží se 400. výročí smrti bratra Turnovského a bude určitě dobře připomenout si ho blíže v příštím roce.

Druhou přednášku v sobotu přednesla Susanne Kokel, Německá evangelička, která momentálně žije v Paříži, ale byla skoro 10 let v Praze a dostala se tu ke korespondenci Theofila Reichla z let 1889-1890. Při hledání stop po autorovi se setkala s br. Ž. Kuzelem, dozvěděla se mnohé od něj a mnohé další v archivu v Herrnhutu. Představila nám perspektivu, ze které viděl svou začínající práci v Potštejně tehdy mladý kazatel, píšící své snoubence (se kterou se posléze 1890 oženil).

V sobotu večer pak se po Singstunde konal ještě přímo v Ochranovské modlitebně rozhovor na téma historického odkazu staré i obnovené Jednoty a naší dnešní situace.

*Ochranovské konferenční centrum,
kde se zasedání konalo*

Tohoto rozhovoru se účastnili, vedle některých již jmenovaných, i bratr biskup Gill, ochranovský kazatel F. Waas, bývalý knihovník z amerického Bethlehemu br. Vernon Nelson i zástupce sboru z Kristiansfeldu v Dánsku, kde se má konat příští zasedání spolku.

(jhr)

Návštěva ve Winston-Salem

Sbor americké jižní provincie Home Church ve Winston-Salem pořádá vždy na podzim výroční přednášky, které letos - jak jinak - zaměřil k dějinám Jednoty bratrské. Pozval při této příležitosti zástupce Jednoty z Čech (autor zprávy) a Německa (Hans-Beat Motel) a amerického bratrského historika (bývalý profesor dějin v Bethlehemu David Schattschneider).

Popisovat průběh a obsah přednášek asi není důležité. Důležité je, že američtí Moravané mají zájem o dějiny, zvláště o českou Jednotu - a ptají se, čím a jak jim mohou zkušenosti z dějin naší Jednoty pomoci v hledání odpovědi na současné problémy. Nebyla to nijak masová akce, největším shromážděním byly nedělní bohoslužby, kde bylo jistě přes 200 lidí. Při přednáškách se počty pohybovaly spíš v desítkách, což bylo dobré pro rozhovory a debaty.

*sbor Home Church
ve Winston-Salem*

Jižní americká provincie měla, či ještě má určité problémy s charismatickými skupinami, které mají odlišnou představu o tom, jak by měla církev vypadat. Možná někteří víte, že část těchto sester a bratří vyjádřila podporu české charismatické Jednotě a dokonce uvažovala o možnosti spojit se s ní. Mezitím vývoj dospěl k oddělení, vedoucí těchto skupin, jeden z kazatelů, právě letos ze služby odchází, a s ním i někteří členové.

Otázka, jak spojit tradici a současnost v živém a zřetelném křesťanském svědectví, abychom přitom nevyklučovali druhé a dokázali čerpat z bohatství našich předků, je kupodivu velmi podobně živá v Jednotě jak v Evropě tak v Americe. Americké sbory zatím většinou rostou, osmdesát procent sborů v jižní provincii vyrostlo v posledních sto letech, řada jich je mladších než 40 let. Ty jsou ovšem většinou - ne všechny - z přistěhovalců, hlavně španělsky mluvících. Řada těchto sborů je na Floridě, kam přicházejí lidé ze Surinamu, z Karibských ostrovů a střední Ameriky. Ale i přímo ve Winston-Salemu je dnes španělský sbor Jednoty Cordero de Dios (Beránek Boží) a existuje tu i sociální a evangelizační práce mezi španělsky mluvící mládeží.

Sbory většinou fungují mnohem víc než v Evropě jako centra společenského života, zájmových kroužků a sdružení, i sportovních aktivit. Počet akcí během týdne dosahuje ve větším sboru i dvou desítek, v menších sborech pořád alespoň mezi pěti a deseti. Sbor je výrazné společenstvím života nejen bohoslužebného, ale i každodenního. I mnoho vol-

ného času tráví členové společně. Společně snídaně či večere nejsou výjimečné, většinou jsou spojeny s nějakým vzdělávacím programem.

Za celý týden jsem pochopitelně nemohl mnoho vidět, většinu informací jsem získal rozhovory s lidmi a prohlášením sborových pozdravů, programů, informačních či evangelizačních letáků. Co jsem ovšem mohl zažít, byly intenzivní zájem o naše sbory, o naši situaci, spousta dotazů a pozdravů pro naše sbory od těch, kdo je v uplynulých letech navštívili - a potkal jsem jich za těch pár dní překvapivě mnoho. Bratři a sestry z jižní Americké provincie na nás myslí a mají zájem nejen o to, jak se nám vede, ale také o to, jak vnímáme svou práci a své poslání jako „Moravané“ v zemi otců.

(hjr)

z církvi doma i ve světě

Budoucnost dánské luterské církve?

Letos v létě se v dánské luterské církvi konala velká diskuse o budoucnosti církve v příštích 10 letech. Základem k ní byl dokument, který předložil k diskusi čtyři možné scénáře, čtyři varianty, jak to bude s církvi a v církvi vypadat v roce 2016. Účastníci měli vybrat jednak variantu, která jim připadá nejpravděpodobnější, jednak tu, kterou by nejraději viděli.

Scénář 1 - Kontinuita. Církev bude nadále hrát důležitou roli v pozadí života lidí, hlavně prostřednictvím křtu, konfirmace, sňatků a pohřbů a církevních slavností, zvláště vánoc. Kulturně je a zůstane kostel charakteristickým rysem dánské krajiny a křesťanství zůstane důležitým vlivem jak historickým, tak kulturním (literatura a umění).

Scénář 2 - Odlišení. Církev stojí před vážnou výzvou, protože se otázky víry stávají individuální věcí. Nezareaguje-li rychle, do r. 2016 bude vědět, k čemu církev je, jen zhruba 10 procent obyvatel, ti, kteří v církvi žijí. Pro velkou většinu lidí nebude církev vůbec předmětem zájmu.

Scénář 3 - Církev jako sjednocující činitel. Světový trh se globalizuje, ale národní hodnoty zůstávají a v mezinárodním měřítku nepatří ke globálnímu průměru (viz kariatury Mohameda v dánských novinách a následná mezinárodní aféra). Církev se bude stávat symbolem národních hodnot a sjednocovat ty, kdo je budou hledat. V kulturních tlacích se spíš obrátí k církvi víc lidí.

Scénář 4 - Víc zaujetí. Dánové ztratili důvěru v autority a obracejí se k „tržnímu dialogu“ ve společnosti bez hierarchie. Otázka hodnot se stává jakousi „wikipedií“, kde k otázkám víry může přispět se stejnou závažností kdokoli, jde o to, být aktivní. Kázání jako forma výrazu je ohroženo - má-li přežít, je nutné, aby bylo provázeno dialogem. Potřebujeme větší zaujetí a víc rozhovoru v církvi, i rozhovor s filozofy a psychology, a založit vedení církve víc na každodenní zkušenosti.

Rozhovor vedl ke zjištění, že všechny čtyři varianty se dají již dnes nalézt a zřejmě budou pokračovat i za deset let. První dvě však mají zřetelnou převahu, zatímco většinu lidí by se zdála žádoucí varianta čtvrtá. Církev sice koná množství dobré práce prostřednictvím dobrovolných organizací, ale nevede dost intenzivně rozhovor s lidmi. Biskup z Roskilde, který se diskuse účastnil, zdůraznil potřebu přizpůsobit jazyk i církevní hudbu současné době, potřebu méně akademického a zaujatějšího svědectví v kázáních a větší důraz na sociální potřeby. Dánská církev je převážně středostavovská a nebere dost zřetel na problémy a potřeby nižších sociálních vrstev.

Dodejme k tomu, že Dánsko je zemí tradičně luterskou, kde spojení mezi církví a státem je snad nejužší v dnešní Evropě. Otázky, které si dnes kladou, jsou určitě odlišné od těch, které si musíme klást my. Zajímavé však je, že nejsou zase tak zásadně jiné, jak by se dalo čekat. Křesťanské svědectví v Evropě se přes historické odlišnosti postupně dostává všude do podobné situace. Jaká bude, nebo jaká by měla být, naše církev za 10 let - přemýšlíme o tom?

Jedna církev v různých podobách (ke shromáždění evangelických církví v Sibiu)

V září proběhlo v Rumunském Sibiu třetí valné shromáždění „Společenství evangelických církví v Evropě“. Mezi mnoha usneseními a prohlášeními je zvláště důležité prohlášení o církvi: „Věříme jednu, svatou, všeobecnou a apoštolskou církev v dějinné podobě rozmanitých církví“. Evangelické pojetí jednoty nesměruje ke splnutí či uniformitě. Cílem je jednota v rozmanitosti.

Samo jednání však ukázalo, že stále existuje řada různých názorů na ekumenickou spolupráci. Potřeba dialogu nadále trvá a stále je o čem jednat. Zájem je i o jednání s římskokatolickou církví.

Prezident Společenství, Thomas Wipf, řekl, že stejně jako politická Evropa, i církevní Evropa, přinejmenším její evangelická část, rozpoznala, že dosavadní rozdělení bylo zbytečné a škodlivé a dala se na cestu ke smíření. Společenství, které jde touto cestou, se musí soustředit na podstatné věci, což podle Wipfa je „poznání a uznání menšin, vzájemná účast a konečně pokojné a spravedlivé spolužití“. To je náš společný závazek vůči druhým lidem, který nám umožňuje i ukládá evangelium.

Evropský ekumenický zpěvník

Společenství evangelických církví v Evropě představilo na letošním Kirchentagu v Kolíně nad Rýnem nový zpěvník „Barvy milosti“ (Colours of Grace). Je výsledkem práce ekumenické skupiny a má sloužit k ekumenickým shromážděním 105 evropských církví, které jsou ve společenství sdruženy. Ačkoli je zpěvník na pohled celkem obsáhlý, je v něm pouze 157 písní. Ne proto, že by nebylo víc společných písní, ale najdeme tu celkem

dvacet různých evropských jazyků (včetně češtiny), čímž se objem zpěvníku značně zvětšuje. Po řadě odborných teologických dokumentů a studií je zpěvník první vysloveně praktickou pomůckou pro společnou bohoslužbu a znamením, že společenství evangelických církví nechce být církevní organizací, nýbrž organismem.

Co chcete, aby činili vám... křesťanské církve a stavba mešit

Vídeňská vrchní církevní radní Hannelore Reiner veřejně varovala před tendencemi uplatňovat na vztahy k jiným náboženstvím, zvláště k muslimům, zásadu „jak vy nám, tak my vám“. V poslední době se ozývají hlasy, že by nemělo být dovoleno stavět v Evropě mešity, dokud nebude v příslušných zemích dovoleno stavět křesťanské kostely. Ježíšovo slovo z kázání na hoře: „co chcete, aby lidé činili vám, to činite vy jim“ přece neříká: jak oni jednají s vámi... ale „jednejte tak, jak byste chtěli, aby jednali s vámi“. Křesťanské svědectví lásky k bližnímu má spočívat v ochotě vycházet vstříc v naději, že moc Boží lásky dodá našemu svědectví přesvědčivost.

Švýcarsko: Posílit evangelické sebevědomí v ekumenické práci

Představitelé evangelické církve v kantonu Thurgau, v reakci na letní prohlášení Vatikánského dokumentu o církvi, že evangelické církve „nejsou církvemi ve vlastním slova smyslu“, vyjádřili přesvědčení, že žádná teologická diskuse nepřivede Vatikán k tomu, aby evangelické církve přijal jako rovnocenné.

To však neznamená, že by nebyla možná ekumenická spolupráce, naopak, může být viditelnější než dosud. Teologicky prohlášení Vatikánu „nepřekvapilo“, víme přece, že oficiální učení nepokládá evangelické duchovní za řádné duchovní, kteří by mohli platně vykonávat svátosti - přesto probíhají nejenom ekumenické svatby, ale i společné slavení Večeře Páně. Praktická ekuména je možná, i když by to teoreticky být nemělo. Evangelické církve potřebují mít jasný profil, vědět, čemu věří a proč, vzdělávat své členy a usilovat o důvěru a porozumění se všemi ostatními. Pokoušet se energicky odmítat stanoviska papežských dokumentů těžko něco změní. Lépe je soustředit se na praktickou ekumenickou spolupráci.

Evangelická církev se zasazuje o nedělní klid

„Bohudík je neděle!“ To je ústřední heslo podzimní plakátové kampaně evangelické církve (ale i řady dalších církví) v Německu. Zaměřena je především na nedělní obchodování a nakupování. Německá ústava svěřuje státu péči o ochranu neděle, což se dnes zřejmě vůbec nebere v úvahu. Tlak na nepřetržitě otevření obchodů a služeb je projevem spotřební společnosti - člověk je brán a osloven především jako konzument.

Volná neděle je důležitou sociální institucí, která má sloužit k posílení kulturního soužití i poskytovat volno. Kampaň má především vyzývat obchodní organizace a obchodníky, aby nechávali v neděli své obchody zavřené.

Podobnou kampaň uspořádala církev již před osmi lety, tehdy pod heslem - „bez neděle zůstanou jen pracovní dny“. Akce se neúčastní zemské církve v Bavorsku a Bádensku-Württembersku, kde nedělní klid stále platí.

Zajímavé je, že právě v poslední době se podobné otázky objevily v sousedním Rakousku. Ve chvíli, kdy jsou před námi šílené předvánoční nakupovací víkendy, je dobře se zamyslet nejen nad tím, jestli v neděli otevřeme obchod, ale také, zda půjdeme nakupovat - a tím ospravedlníme, že někdo jiný musí být kvůli nám v práci.

zdroj: zpravodajství evropského společenství evangelických církví (<http://www.leuenberg.eu/>)

zprávy ze seniorátu

Děkujeme sestře Haně Jaluškové

V amerických filmech si často příslušníci rodiny vyjadřují při různých příležitostech svou sounáležitost vyznáním: „Mám tě rád.“ Povzbuzují se tak pro vážná rozhodnutí, při bolestných událostech, pro dobu dočasného odloučení, ve chvílích radosti a úspěchů...

U nás se takto citově nevyjadřujeme, ale možná je to škoda. Ale teď máme opravdu příležitost, abychom sestře Haně Jaluškové vyjádřili nejen slovně: „Máme Tě rádi!“ Vždyť 30. listopadu oslaví své 60. narozeniny! Celých 32 let je kazatelkou v Rovensku pod Troskami. Tam jí také při konventu 10. listopadu byl předán dárek a kytice vděčnosti našeho seniorátu za její dlouhou službu.

V roce 1968 si při studiu na zemědělské škole začala Hana Karešová otukávat prostředí Komenského evangelické bohoslovecké fakulty a příští rok se přihlásila k řádnému studiu bohosloví s výhledem, že se stane kazatelkou. Tak se stalo v létě roku 1975, kdy byla povolána do Rovenska p. Tr. Byl to malý sboreček Jednoty bratrské, ale své nové kazatelce dal celou svou lásku a důvěru. Sžila se s bratřími a sestrami velmi rychle, vždyť nosí srdce na dlani.

Hned začala s prací s dětmi nejen z Jednoty bratrské. V této lásce k nejmenším byla učenicí Přemysla Pittra - přes dědečka a tatínka...

1. 6. 1978 přijala druhé životní povolání: stala se manželkou Aleše Jalušky, faráře Církve československé husitské. Na jaro 1983 si odskočila do Švýcarska na biblickou školu v St. Chrischoně.

A ještě třetí a radostné povolání přijala v roce 1985: povolání matky. Manželům Jaluškovým se narodil syn Matouš. Pamatujeme se, jak s maminkou jezdil na kazatelské konference a když maminka musela za kazatelnu, on vklouzl pod kazatelnu...

Rok se střídá s rokem... a sestra Hana v Rovensku přestála „zahřmění“ v Jednotě bratrské 1998-99, dál slouží malému sborečku v Rovensku, věnuje se dětem, od letošního ledna přijala i funkci konseniorky Ochránovského seniorátu při ČCE.

Milá sestro Hano, děkujeme Ti za Tvou věrnost, za Tvé otevřené srdce i dům, za Tvou vstřícnost ke každému, za Tvou nekonfliktnost, za dobrou náladu skoro vždycky... DĚKUJEME Ti za mnoho, protože Tě máme rádi!

A přejeme Ti, protože Tě máme rádi, abys vždycky měla důvod k radosti a k dobré náladě, aby tvé zdravotní hole mohly zůstat někde za skříní, aby Tě Pán Bůh chránil a žehnal Ti.

Za mnohé J. Polma

Již 100 let patří dům v Jablonci v Máchově ulici č. 29 sboru Jednoty bratrské

15. září 1907. Gablonz an der Neiße, Mühlfeldgasse 29. Slavnostní, sváteční den. Modlitebna při své premiéře je krásně vyzdobena, květiny, vavřín, girlandy, ručně vyšívaný koberec s nápisem „Světlem mým nohám je tvoje slovo...“, v sále se tisí přes 200 lidí, všichni přichází se dovnitř ani nevejdu, mezi hosty lze spatřit i okresního hejtmana, školního inspektora, rabína... Slavnostní bohoslužba může začít.

Celý den se ponese v radostném duchu, všichni se tetelí vděčností a radostným vzrušením, že vlaštovka našla své hnízdo (Ž 84), že hlouček jabloneckého sboru Jednoty bratrské i spřízněné spolky našly svůj domov v čerstvě zakoupeném domě.

Jakpak by se asi tvářili ti naši milí předchůdci, naše milé sestry a bratři, kdyby jim nějaký posel z budoucnosti přišel povědět, že za sto let bude domem znít převážně čeština? Nebo že si sbor v jubilejním stém roce bude svůj dům znovu kupovat? Byli by vůbec ochotni uvěřit, kdyby jim bylo vypravováno, že někteří z nich se dožijí nuceného vysídlení do Německa? A jak by se jim líbilo současné pojmenování ulice po básníku Máchovi?

Snad by tehdejší účastníky slavnosti upokojilo a smířilo, že se za sto let nezměnilo to podstatné, totiž že dům přece jen slouží účelu, pro nějž byl zakoupen: zvěstování evangelia a shromažďování církve Kristovy.

Zakoupením sborové budovy ovšem teprve vrcholí určité období růstu, vývoje sboru, jehož základní body bych ráda načrtla.

Předně bych chtěla představit první členy Jednoty bratrské v Jablonci: jsou to manželé Eduard a Anna Friedrichovi a jejich neteř Mathilda Kožerová. Byli přijati do církve 10. května 1896. Zřejmě v jejich domě v Mozartgasse 27 (dnes Smetanova) se konaly do roku 1900 bohoslužby, zajišťovány byly buď z Ochránova nebo z Hrádku misionářem

Hansem Zachertem. Friedrichovi roku 1903 přestoupili k baptistům, zásluhy o zahájení činnosti Jednoty bratrské v Jablonci tím ale neztratili.

Těžko by se však dílo Jednoty v Jablonci dopracovalo až k zakoupení vlastního domu, kdyby neodvedl obrovský kus obětavé práce „otec zakladatel“ a první farář sboru Johannes Schiller. Narodil se 1864 v Horním Třešňovci, ve vsi mezi Lanškrounem a Čermnou. Jeho mateřštinou byla čeština. Schillerovi rodiče, původně reformovaní, vstoupili 1875 do Jednoty a v tomtéž roce poslali syna, aby pokračoval ve školní docházce v Gnadenfrei, gymnázium navštěvoval v Lanškrouně, následovalo studium na bratrském semináři v Gnadenfeldu. V letech 1890-98 působil jako učitel a pastor v Neudietendorfu, Neuwiedu a Gnadenfrei. 1898 byl povolán zpět do Čech, několik týdnů pomáhal Eugenu Schmidtovi v Dubé, následovalo působení v Hrádku nad Nisou, epizoda v Duchcově - neúspěšný pokus česko-moravského komitě využít v národnostně smíšeném městě Schillerovu rovnocennou znalost češtiny i němčiny - a konečně roku 1900 se Schiller usazuje v Jablonci, aby zde téměř z ničeho vybudoval sbor, který povede až do konce své aktivní duchovní služby, do roku 1925. V práci mu pomáhá i jeho žena, Klara rozená Anton z Neuwiedu.

Jablonecká náboženská scéna je pestrá a její pestrost v čase ještě narůstá. Působí tu katolíci, starokatolíci, luteráni, židé, adventisté, teosofové, k zoroastrismu se hlásící Jednota chrámu Masdasman a to jsem ani nevyjmenovala všechny. Jednota nechce odvádět ovečky místním evangelíkům. Chce především zvěstovat Krista katolíkům. Katolická církev v očích tehdejší Jednoty vede lidi k pověrečnosti a povrchnosti, vlastně odvádí lidi od Krista. Jednota je chce přivést ke studiu Písma, k osobní víře, která se projeví i v každodenním životě a mravech. Kdo se chce stát členem sboru, musí projít delší přípravou a vyučováním. Společenství Jednoty bratrské je malé, tím spíše ale podporuje intenzivní vzájemné vztahy, může jednotlivé údy vést a pastoračně o ně pečovat.

V roce 1907 patří k vlastnímu jabloneckému sboru 54 lidí, z toho 22 nekonfirmova-

Jablonecký sbor se chystá postě oslavit vánoce ve svém sborovém domě

ných dětí. Dovolila bych si jmenovat ty, jejichž rodiny budou patřit po desetiletí k opěrným sloupům společenství a třeba je tím tak trochu vyvést ze zapomnění. Jsou to pasíři Franz Simon, Alfred Ludwig a Josef Schneider, mladý zámečník Wilhelm Pilz, obráběč železa Robert Aupelt, dekorační malíř Karl Wenzel Bernt, masér a ošetřovatel Josef Porsche a také Berta Rößler, manželka pasíře Johanna, který sám se ke sboru připojí až v roce 1910. Vzpomeňme také, že Johannes Schil-

ler pastoračně a bohoslužebně pečuje i o členy na Hrádecku a Liberecku, nějaký čas má na starosti i českou skupinu v Horních Hamrech.

Množství lidí, kteří s Jednotou přicházejí pravidelně do styku, se ale neomezuje jen na vlastní členstvo. Bratr Schiller v Jablonci zakládá postupně různé spolky, které jsou otevřeny lidem ze všech církví. Částečně slouží jako přestupní stanice, pro katolíky ve starém mocnářství to přece jen není úplně jednoduché změnit církevní příslušnost. Úkolem spolků je ale také oslovit širší veřejnost, obzvláště mladé lidi ohrožené mnoha svody průmyslového města, bez nucení k přestupu do Jednoty. 1901 tak byl založen Spolek křesťanských mladíků, v roce 1907 má asi 40 členů. Abychom si udělali představu o činnosti spolku, podívejme se kupříkladu na program v červnu 1905: Pondělí večer: Biblická hodina. O středách různé přednášky, které pronášejí vesměs mladí muži sami, v onom červnu na tato témata: Dějiny Palestiny; Sedmidenní týden; Zvířata dávnovéku; Řekové. Neděle večer - volné setkání, neděle odpoledne - výlety. Oblíbenou spolkovou činností je také zpěv, předčítání poezie, prózy i divadelních her. V roce 1904 je založen Spolek mladých dívek „Luise“, v roce 1907 má kolem 50 členek, 1909 se z něj osamostatní Spolek žen.

Jak se práce rozšiřovala, pronajaté bohoslužebné a spolkové prostory přestávaly postačovat. V roce 1905 byl založen Spolek pro stavbu modlitebny, aby shromažďoval finanční prostředky k řešení tohoto problému. Finančně přispěla i světová Jednota. Dům v Máchově 29 byl zakoupen od Augustina Reckziegla, ředitele pobočky Unionbanky ve Vrchlabí. Ze smluvené ceny 50000 korun bylo hotově zaplaceno 8664 korun, zbytek tvořily pohledávky vůči různým subjektům, které se kupující - evangelická církev bratrská v Rakousku - zavázal splatit. To se podařilo až roku 1929. V přízemí vznikla modlitebna, dále prostory pro aktivity spolků a pro vyučování náboženství. V prvním patře bydlel kazatel s rodinou. Zbylé prostory domu, tedy 2. patro, přístavek a na byty přestavěný bývalý sklad dřeva na zahradě, se pronajímaly, jeden byt byl určen pro „kostelníka“, resp. domovníka. Jablonecký sborový dům, jak už to tak domy mívají někdy ve zvyku, přinášel a přináší mnohé radosti, ale také nesčetné a nekončící starosti a problémy. Naděje, že se dům dokáže sám splatit a posléze si vydělávat na svou údržbu a potřebné opravy, se ukázaly jako málo opodstatněné. I dnes se musí jablonecký sbor vyrovnávat s tím, že dům je ve velmi neradostném stavu a mohl by mu také „spadnout na hlavu“. Snad se podaří, aby náš milý dům stál ještě za dalších sto let. Sbor uvítá každou pomoc přispívající k tomuto cíli.

Přejeme sborovému domu i sboru v něm sídlícímu do dalších let pevnost, výdrž, vynalézavost, otevřenost a víru v Boží vedení, víru, že Bůh drží všechno pevně ve svých dlaních. Dá-li Pán Bůh, bude se i za dalších sto let v jabloneckém sborovém domě zvěstovat evangelium, budou se tu scházet lidé, aby sdíleli víru v Krista, i kdyby se tu opět mluvilo nějakou jinou řečí a ať už se ulice bude jmenovat jakkoliv a ať už těch příštích sto let přinese jaká chce překvapení.

Dagmar Oupická

Zdroje:

Výstava Podoby víry v Galerii Belveder v Jablonci n. N. (autorka Mgr. Jana Nová)

Seznam členů jabloneckého sboru, Diarium jabloneckého sboru

Ein Festtag in Gablonz - zpráva o slavnosti k otevření sborového domu

Kupní smlouva

Řeč Schillerovy dcery při pohřbu Johannese Schillera

...a další materiály z jabloneckého sborového archivu

Návštěva z dáli

29.-30.9. byla hostem našeho seniorátu sestra Cora Antonio Matamoros, superintendentka Iglesia Morava (Jednoty bratrské) v Nicaragui. Jana Uhlířová a Jiří Polma ji vyzvedli v Praze, kde se jí v pátek věnovali členové synodní rady a ústřední církevní kanceláře. Podívala se do betlémské kaple, poprvé v životě byla na opeře.

Cestou z Prahy do Železného Brodu se podívala do Mladé Boleslavi. Na chvíli se zastavila ve starobratrském Sboru, kde jsme 28. 4. oslavili 550. výročí Jednoty bratrské. Prošla Karmelem a vzhledla k soše Komenského v parku. V podvečer s doprovodem projela Českým rájem, aby měla vizuální představu o naší zemi. Samozřejmě přitom bylo mnoho vyprávění osobního i o životě Jednoty u nás i u nich.

V neděli se účastnila shromáždění v Železném Brodě. Velmi rádi jsme ji tu uvítali, byla tu i sestra Kafková z jabloneckého sboru, Kačerovi a další ze sboru v Koberovech. Taková návštěva se jistě neobejde bez dárků. Měla velkou radost z malé skleněné plastiky J. Husa, medaile Komenského, broušené mísy, paličkovaného Beránka... Sestra Kafková sestře Coře předala dar v podobě peněžité sbírky z Jablonce, sbírkou se připojil i Železný Brod. To když jsme slyšeli její vyprávění o ničivém hurikánu, který se přehnal její zemí krátce před jejím odletem do Evropy (*píšeme o něm na jiném místě - pozn. red.*). Překvapilo nás, že v Nicaragui od letoška také slaví Husův den - v Puerto Cabezas letos procházelo městem na 6000 účastníků husovských slavností!

Po rozhovorech při občerstvení odjela sestra Cora s doprovodem do Kunvaldu. Byla dojatá, když mohla posedět v malé kunvaldské modlitebně na Sboru, když se seznámila s audiovizuálním programem o historii Jednoty, když jí Jana Uhlířová koupila dřevěný kalich...

Škoda, že její návštěva nemohla být delší! Ale i tak byla požehnaná a radostná - třebaže jsme se loučili s posmutnělou tváří, že naše setkání, darované nebeským Otcem, již končí...

J. Polma

SMOS - tentokrát v boji proti apartheidu

Podzimní Sjezd mládeže ochranovského seniorátu se konal 12. - 14. října a tentokrát jsme mohli pobývat v hezkých prostorách turnovského sboru. Téma tohoto setkání bylo: Jihoafrická republika - boj proti apartheidu. Asi ne všichni přesně vědí, co to apartheid je. Já jsem to také nevěděla. V Jihoafrické republice vládl apartheid přibližně od roku 1948 do r. 1990. Lidé bílé rasy utlačovali černošské obyvatelstvo - neměli přístup do restaurací, kin, parků atd. Za jejich práva bojoval Nelson Mandela.

Když jsme se v pátek večer všichni sešli ve sboru v Turnově, představila nám Dáša několik knížek od Pavla Glose a Anička ukázala jednu knížku týkající se Jihoafrické republiky a apartheidu. Pak jsme si promítali film k tomuto tématu, který se jmenuje Dotkni se ohně (Catch a fire). Tento film nám zase trochu rozšířil obzory a připravil nás na sobotní kvíz, který připravoval Filip s Pepou.

V sobotu po snídani jsme měli biblický program, ve kterém jsme se zamýšleli nad tím, jestli Bůh stvořil stát, jestli se vláda chová podle Božích přání a předstev, a jestli se má křesťan bránit proti vykořisťování. Rozdělili jsme se na dvě skupiny a podle biblického textu každá skupina vytvořila živý obraz a oba obrazy také viděli členové turnovského sboru při nedělních bohoslužbách. Po obědě jsme měli polední přestávku a po ní následoval již zmiňovaný kvíz, který se týkal Jihoafrické republiky. Rozdělili jsme se do dvojic a přibližně hodinu jsme procházeli Turnovem s mapkou v ruce a hledali 15 otázek, které byly rozmístěny na různých místech centrální části Turnova, a snažili se co nejlépe odpovědět. Po ukončení této hry jsme se přemístili na faru do Rovenska pod Troskami, kde jsme mohli grilovat. Kluci se postarali o dobrou večeři. Po večeři si pro nás ještě Matouš připravil překlad básní od jihoafrických autorů, takže jsme měli další zajímavou tématickou vložku. Večer jsme se zase vrátili na faru v Turnově.

účastníci seniorátního setkání mládeže

V neděli měly být dětské bohoslužby, ale kvůli nemocným dětem se nekonaly, takže jsme od Ondřeje Halamy dostali za úkol vytvořit mládežnickou bohoslužbu, na které se pod vedením Aničky Kejřové podílel každý z nás. Myslím si, že jsme byli úspěšní. Po bohoslužbách následovala káva s občerstvením a potom už jen úklid, loučení a neradostný návrat k úkolům a povinnostem všedních dní.

Lucie Lehovcová

Knížku poezie k vánocům?

Milí přátelé,

v předvánoční době letošního roku vyšly krátce po sobě dva básnické soubory Miroslava Matouše, „Dívčí meditace“ a „Odkud vyvěrá zřídlo“.

Obě knížky, s ilustracemi Jany Wienerové, vydalo pražské nakladatelství CEVAP. Obsahují verše o lásce, nedotčeném prostředím současného etického a duchovního úpadku... Obě knížky, citově propojené, mají zřetelné zázemí víry a chtějí oslovit především mladé lidi, hledající hodnotný a trvalý vztah.

Je možno si o ně napsat autorovi. Jeho adresa je uvedena v Heslech.

Abyste si mohli udělat představu o křehké poezii těchto sbírek, otiskujeme dvě následující básně a přejeme lásku, radost a pokoj do dnů přicházejících svátků.

Víš o mně málo podle tváře,
já sama lépe vím, co jsem,
že nemám nic z té svatozáře,
z andělské hvězdy nad čelem...

A přece jenom chtěla bych
dlít s tebou stále jako nyní,
být navždycky tvou průvodkyní
a v cestách dobrých, cestách zlých
být tobě andělem.

ze sbírky Dívčí meditace

S tebou, lásko,
mohu být samotný,
nikdy osamocen,
jen tebou
lidé jsou spojeni,
nikoli spoutáni,
bez tebe
slovo zeje prázdnotou,
s tebou i v mlčení vím,
o čem je řeč.

ze sbírky Odkud vyvěrá zřídlo

ráj srdce

Hodinky

Mám náramkové hodinky značky Omega. Ukazují přesně čas, nezapomenu-li je natáhnout, což se mi občas stává. To je ovšem má chyba, ne jejich. Nosím je na zápěstí třicet let a velice si jich vážím nejenom pro jejich spolehlivost, ale především proto, že jsem je dostal jako dar po svém vzácném zvěčnělém příteli.

Nedlouho potom, jedné zimy, mne požádala naše přítelkyně akademická malířka, abych jí pomohl zateplit střešní ateliér ve vysokém činžovním domě. Dal se vyhrát jen málo a malířce při práci křehly ruce. Opatřili jsme polystyrenové desky a já jsem je připevnil ke studené stěně vysoko nad ulicí se jménem Spálená, dost nepatřičným v onom mrazivém období.

Když jsem byl hotov a naše přítelkyně vařila čaj pro zahřátí, uvědomil jsem si, že nemám hodinky. Před zahájením práce jsem si je sundal, ale nevěděl jsem, kam jsem je dal. Marně jsem je hledal po kapsách, po nábytku, všude. Nenašly se. Bylo záhadou, kam se poděly.

Příštího jara jsem cestoval lokálkou z Rokycan do Mirošova. Bylo teplo, sundal jsem si sako, zavěsil na háček nad sebou a opřel si o něj hlavu pro krátké zdřímnutí.

Vtom zaslechnu slabé tikání. Ne, nebylo to zdání. Pátrám a objevil jsem hodinky. Tenkrát při zateplování jsem si je schoval do nenápadné malé kapsičky pod větší vnitřní kapsou saka a úplně jsem na ni zapomněl. Ale jak bylo možné, že se daly tak najednou do tikání? Vždyť nebyly půl roku nataženy!

Tak či onak, jsem rád, že mne na sebe hodinky tak záhadně upozornily. A upozorňují mne nadále na to, že „v ruce tvých jsou časové moji, Hospodine“, jak věděl svého času žalmista, a říkám si i s apoštolem: „Dokud čas máme, čiňme dobře“. Tak činil za svého života i Přemysl Pitter, jehož ztracené a znovu objevené hodinky mne provázejí.

Kde jste byl?

Můj přítel chodí pravidelně do jídelny, u pokladny odevzdá přesně odpočítaných šedesát pět korun, dostane lístek a jde si k okénku pro oběd. Je to zřejmě ulehčení pro mladou paní u pokladny, ona ho za to nejednou pochválila, usmívali se na sebe a vznikl tu jakýsi bližší vztah. Stalo se, že můj přítel se několik dnů nedostavil, byl v té době mimo Prahu. Když se vrátil, mladá paní u pokladny ho překvapila otázkou: „Kde jste byl?“ - „Vy jste mne postrádala?“ - „Ano, nějak jste mi tu chyběl.“ Uvádím tu drobnou příhodu jako znamení, že málo stačí k tomu, aby si lidé nebyli na obtíž, ale naopak si byli navzájem milí. Není snad právě v takové zdánlivé nepatrnosti základ všeobecného dorozumění mezi lidmi?

připravil M. Matouš